

Udruženje/udruga "BH novinari", Kralja Tvrtka 5/5, 71000
Sarajevo Telefoni: 033 223 818, 033 217 302
E-mail: bhnovinari@bhnovinari.ba, WEB: www.bhnovinari.ba

LINIJA ZA POMOĆ NOVINARIMA / FREE MEDIA HELP LINE

PARLAMENTARNA SKUPŠTINA BOSNE I HERCEGOVINE
ZASTUPNIČKI/ PREDSTAVNIČKI DOM
Trg Bosne i Hercegovine 1
71000 SARAJEVO

ČLANOVIMA KOLEGIJA ZASTUPNIČKOG/PREDSTAVNIČKOG DOMA
ČLANOVIMA SVIH KLUBOVA ZASTUPNIKA

Mjesto: Sarajevo
Datum: 22.6.2016.
Broj: 01 -79/16

Predmet: *mišljenje o Prijedlogu zakona o izmjenama i dopunama Zakona o javnom radiotelevizijskom sistemu Bosne i Hercegovine*

Cijenjeni zastupnici i zastupnice,

Obraćam Vam se u ime Udruge BH novinari i Linije za pomoć novinarima u vezi sa usvajanjem Prijedloga zakona o izmjenama i dopunama Zakona o javnom radiotelevizijskom sistemu Bosne i Hercegovine, u prvom čitanju i na vanrednoj sjednici Zastupničkog doma PS BiH od 15. juna 2016.

Izražavamo žaljenje zbog usvajanja Prijedloga zakona u tekstu kakav je prihvaćen u prvom čitanju, budući da se niti u jednom članu ne garantira ispunjavanje tri ključna uvjeta za opstojnost sistema javnog emitiranja u BiH kroz ubiranje RTV takse, a koji uključuju: **stabilno, dugoročno i finansijski neovisno ubiranje RTV takse** kao jednog od načina osiguranja sredstava za rad tri javne servisa u BiH, **jačanje sistema javnog emitiranja i njegovu depolitizaciju.**

Mi, kao udruga novinara iz cijele BiH, nismo u prilici sudjelovati u radu Zastupničkog doma PS BiH niti legalnim putem podnijeti amandmane na tekst Prijedloga zakona o izmjenama i dopunama Zakona o javnom RTV sistemu BiH, ali smo dužni, kao odgovorni predstavnici medijske zajednice upozoriti na nejasnoće i proturječnosti koje u sebi nosi ovaj Prijedlog, kao i na negativne posljedice ukoliko dođe do njegove primjene. S tim u vezi upozoravamo na slijedeće nedorečenosti:

- (1) U obrazloženju Prijedloga zakona o izmjenama i dopunama Zakona o javnom RTV sistemu BiH **nije naveden broj kablovskih operatera koji bi mogli biti uključeni (ili zakonom obavezani) za naplatu RTV takse, niti je izvedena kalkulacija o eventualnom prihodu po tom osnovu**, prihodu koji bi garantirao finansijsku neovisnost i stabilno poslovanje tri javna emitera u periodu do donošenja trajnog rješenja, odnosno formiranja fondova za naplatu “medijskog poreza”. S obzirom da je riječ o privatnim firmama, zakonom bi se moralo prezicirati koji kablovski operateri će biti obavezani na naplatu RTV takse ili će to biti jednaka obaveza za sve korisnike dozvola za distribuiranje audiovizuelnih medijskih usluga i medijskih usluga radija. Radi transparentnosti cijelog procesa, javnost/građani bi morali znati ko će od njih moći naplaćivati RTV taksu.
- (2) U tekstu Prijedloga Zakona **ne postoji pozivanje na zakon, član ili odredbu koja garantira da će kablovski operateri uistinu biti uključeni u sistem naplate RTV takse na jasan, efikasan i transparentan način**. Regulatorna agencija za komunikacije nema nikakvu zakonsku obavezu da to traži od kablovskih operatera, takva obaveza ne postoji ni u pravilima izdavanja dozvole kablovskim operaterima. Imajući u vidu da su svi kablovski operateri, koji legalno posluju, dobili važeće višegodišnje dozvole za rad, ostaje nejasno kako će se oni naknadno obavezati na uslugu naplate RTV takse. Isto tako, koliko je nama poznato, nisu obavljani prethodni razgovori sa predstavnicima kablovskih operatera, ne postoji njihov (javno obznanjen) ni pismeni ni usmeni pristanak na uključivanje u sistem naplate RTV takse. Mi znamo da zakonodavac može nametnuti obavezu svima, pa i privatnim licima i privantim pravnim subjektima, ali bi bilo mnogo profesionalnije da su predlagači zakona proveli prethodna istraživanja i utvrdili voljnost kablovskih operatera za ispunjavanje ove zakonske obaveze.
- (3) U Prijedlogu zakona se navodi kako će se RTV taksa naplaćivati putem telekom operatera i kablovskih operatera, ali **ne prezicira se od kojih će građana RTV taksu naplaćivati telekomi, a od kojih kablovski operateri**. U tom kontekstu, Prijedlog zakona ne daje odgovore na ova pitanja: Ko će imati bazu podataka o osobama koje plaćaju RTV taksu, budući da značajan broj građana BiH plaća RTV taksu putem telekom operatera, a istovremeno plaćaju različite usluge kablovskim operaterima? Ko će biti zadužen da “sredi spiskove” pretplatnika telekoma i kablovskih operatera na način da oni međusobno razmijene podatke sa imenima pretplatnika, kako se ne bi desilo da neki ljudi dobijaju duple račune za RTV taksu, a drugi uopće ne dobijaju račune niti plaćaju RTV taksu? Da li će javna i privatna preduzeća, koji su jedni drugima konkurencija na bh. tržištu, htjeti jedni drugima dati baze podataka ili ih proslijediti javnim servisima radi formiranja jedinstvene baze građana koji će imati zakonsku obavezu plaćanja RTV takse? Za koju uslugu kablovskih operatera će biti vezana naplata RTV takse, budući da kablovski operateri nude pakete usluga za koje ispostavljaju različite račune, kao što su kablovska TV, internet, fiksni telefoni...?

Dakle, Prijedlog zakona ne nudi odgovor ni na jedno od postavljenih pitanja, niti upućuje na donošenje pravnih akata kojima bi se postavljene dileme mogle razjasniti.

- (4) Prijedlog zakona sadrži odredbu o uplati prihoda od RTV takse “direktno, na jedinstven račun”, ali se ne navodi na koji račun će biti uplaćena RTV taksa. Kao što je poznato, **ne postoji niti jedan zajednički pravni subjekt, formiran od strane tri javne emitera, kao što ne postoji niti jedan zajednički račun, tako da je nedopustivo da se zakonom obavezuje uplata RTV takse na račun koji u praksi uopće ne postoji.** Također, ovako široko i neprecizno postavljena obaveza ostavlja prostor za različita tumačenja, manipulaciju novcem građana i ponovno zadržavanje sredstava od RTV takse kod pravnih lica koja budu naplaćivala RTV taksu, čime se opet finansijski destabiliziraju javni emiteri i ne rješava problem koji je inicirao donošenje ovog spornog Prijedloga zakona.
- (5) U članu 6. Prijedloga zakona o izmjenama i dopunama Zakona o javnom RTV sistemu, navodi se kako se prihodi “**odmah raspodjeljuju**” RTVFBiH, RTRS i BHRT..” (stav 2 člana 6.), te da su “organizacije koje naplaćuju prihode dužne naplaćeni iznos **uplatiti bez odlaganja** na jedinstven račun”. **Neprihvatljivo je da predlagači Zakona ostavljaju formulacije “odmah” i “bez odlaganja” u smislu vremenskog okvira u kojem telekomi i kablovski operateri moraju transferirati prihod od naplaćene RTV takse javnim servisima, a ne nude precizan i vrlo ograničen rok za transferiranje prihoda javnim emiterima (na primjer: sa obavezom uplate naplaćenog prihoda od RTV takse svakog 15. u tekućem mjesecu za prehodni mjesec, itd...) Nepreciznim vremenskim odrednicama zakonodavac ostavlja prostor sada mnogo većem broju pravnih subjekata (tri telekoma i nepoznat broj kablovskih operatera) da manipuliraju novcem građana, zadržavaju ga na svom računu radi profita, te opet dovode u loš finansijski položaj sva tri javna emitera ili onaj javni servis koji im se u tom trenutku “ne dopada iz političkih i drugih razloga”.**
- (6) **Odredbe Prijedloga zakona koje se donose na formiranje Fondova i ubiranje “medijskog poreza” su potpuno neprihvatljive** budući da: (a) znače neku vrstu para-budžetskog finansiranja javnih servisa (preko poreza koji mora ubirati poreska uprava); takav sistem u sebi uvijek nosi opasnost od politizacije, političkih ucjena u transferiranju novca i medijskog klijentelizma u smislu rušenja političke i finansijske neovisnosti javnih emitera, kao i vjerodostojnosti uredničke politike i rada u interesu građana, a ne stranaka koje su na vlasti; vladajuće stranke, poznato je, uvijek mogu izvršiti uticaj na entitetske poreske uprave odnosno njihovo transferiranje novca fondovima; (b) zahtijevaju neophodnu izmjenu i usaglašavanje, po našoj procjeni, najmanje devet različitih zakona koji su dio legislative u entitetima, Brčko Distriktu i samo djelomično na nivou države; (c) znače uvođenje novog i još jednog poreza u vrijeme kada se zahtijeva cjelovita reforma poreskog sistema i smanjenje poreza u cijeloj BiH; i (d) zakonom nameću uvođenje posrednika između javnih emitera i građana, gomilanje administracije i potpuni izostanak mehanizama za naplatu prihoda i njihovo promptno transferiranje javnim servisima, bez političkih i drugih “ucjena” kojima smo svedočili prethodnih deset godina, i koji su doveli do kolapsa PBS u BiH.

Cijenjeni zastupnici i zastupnice, nadamo se da ćete **uzeti u obzir naprijed navedene primjedbe i odbaciti Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o javnom RTV sistemu BiH**, te prihvatiti obavezu donošenja rješenja koja će osigurati naplatu RTV takse putem računa za električnu energiju.

Za prihvatanje ovog rješenja postoji odluka Odbora Javnog RTV sistema od 26. aprila 2015. godine, potrebna je samo sitna izmjena Zakona o javnom RTV servisu i vaša dobra volja da javno zatražite od generalnih direktora u tri elektroprivredna preduzeća i tri javna servisa da efikasno i odgovorno pristupe rješavanju ovog problema, od iznimnog značaja za sve građane BiH.

Dodatni argument za ovaj prijedlog i njegovu brzu provedivost u praksi leži u činjenici da elektroprivrede imaju najkompletniju bazu podataka o građanima – budućim platišama RTV takse. Njihova baza sadrži brojku od 1,2 miliona do 1,4 miliona pretplatnika, što garantira ubiranje mjesečnog prihoda od devet miliona KM. Ta sredstva su dovoljna za stabilno finansiranje i potpuno ispunjavanje misije javnih servisa informiranja svih građana BiH, te ostavljaju prostor za interesno uključivanje elektroprivreda u ovaj proces radi naplate vlastitih troškova ubiranja RTV takse.

I na kraju, ali ne manje bitno, kroz sistem naplate RTV takse putem računa za utrošenu električnu energiju ovo pitanje bi se moglo trajno prebaciti iz Parlamenta na rukovodstva i upravne odbore javnih servisa, odnosno Odbor Javnog RTV sistema, čija je to precizna zakonska obaveza.

Stojimo vam na raspolaganju za dodatna pitanja ili pomoć u preciznijem definiranju i razradi cijelog sistema naplate RTV takse putem računa za električnu energiju, kao i traženja dugoročnog rješenja za stabilno, nezavisno i efikasno finansiranje Sistema javnog emitiranja u BiH.

S poštovanjem,

Borka Rudić, generalna tajnica BH novinara